

Ωριμες συνθήκες για ένα νέο σύστημα συντάξεων

10/Απρ/2018 00:06

Του Μιλτιάδη Νεκτάριου

A. Το σημερινό σύστημα συντάξεων

Ταπιο δημοφιλή πρωτοσέλιδα στον ελληνικό τύπο ήσαν πάντα αυτά που αναφέρονταν στις πρόωρες συντάξεις. Η δεκαετής περίοδος της οικονομικής καταστροφής φαίνεται ότι δεν έχει αλλάξει τις προτιμήσεις. Ανέφερε την προηγούμενη εβδομάδα μια εφημερίδα: "...1.500.000 ασφαλισμένοι μεταξύ 50 και 62 ετών δικαιούνται πρόωρη σύνταξη". Άλλη εφημερίδα σημειώνει: "ο μέσος μισθός είναι στα 920 ευρώ και η μέση σύνταξη στα 895 ευρώ". Η αρμόδια Υπουργός δηλώνει σε συνέντευξη στην "Καθημερινή" ότι με βάση τη νέα αναλογιστική μελέτη (που έχει σταλεί στις Βρυξέλλες, αλλά δεν έχει δημοσιοποιηθεί στο εσωτερικό) για τον νέο ασφαλιστικό νόμο: "τα ποσοστά αναπλήρωσης των συντάξεων θα είναι πάνω από 50% σε όλη την περίοδο έως το 2070, και θα είναι υψηλότερα από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης που εκτιμάται στο 39%". Επίσης, πρόσφατο δημοσίευμα της "Καθημερινής" αναφέρει ότι μεταξύ 2019 και 2021 θα μειωθεί η συνταξιοδοτική δαπάνη από 17% του ΑΕΠ σε 13% του ΑΕΠ, λόγω κατάργησης των προσωπικών διαφορών του νόμου Κατρούγκαλου. Αυτό προφανώς προκύπτει από τη νέα αναλογιστική μελέτη, και σε απλά ελληνικά σημαίνει νομοθετημένη μείωση των συνολικών συντάξεων κατά περίπου 7.5 δισεκατομμύρια ευρώ μέχρι το 2021 (αυτό το ποσό προκύπτει και από την έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου για τον ασφαλιστικό νόμο του 2017 που κατέργησε τις προσωπικές διαφορές).

Πρόκειται για τον απόλυτο παραλογισμό. Στη χώρα που έχει συμβεί η μεγαλύτερη καταστροφή του συστήματος συντάξεων στη μεταπολεμική περίοδο, παρέχουμε ακόμα συντάξεις που είναι υψηλότερες από τις άλλες χώρες της Ευρωζώνης. Στην πιο κατεστραμμένη οικονομία της ΕΕ, φορολογούμε εξαντλητικά τις γενιές των εργαζομένων για να παρέχουμε συντάξεις ίσες με τους μισθούς, ενώ οι εργαζόμενοι που πληρώνουν τις υψηλότερες ασφαλιστικές εισφορές στην ΕΕ δεν έχουν καμία ελπίδα ότι θα πάρουν κάποια σύνταξη στο μέλλον. Περισσότεροι από το 25% των

συνταξιούχων είναι κάτω των 65 ετών και απορροφούν το 30% των συνολικών παροχών.

Τα αίτια αυτής της κακοδαιμονίας έχουν αναλυθεί αλλού και δεν υπάρχει χώρος για να επαναληφθούν εδώ. Αρκεί να αναφερθεί ότι σε όλη την περίοδο της Μεταπολίτευσης, η Ελλάδα ήταν η μόνη χώρα της ΕΕ που ΔΕΝ έκανε μια σοβαρή μεταρρύθμιση στο ασφαλιστικό της σύστημα.

B. Τι χρειαζόμαστε

Το σύστημα συντάξεων πρέπει να ξαναβρεί τις ασφαλιστικές του ρίζες. Χρειάζεται να χορηγεί μόνο όσες υποσχέσεις μπορεί να τηρήσει. Ο μελλοντικός συνταξιούχος οφείλει να μην λειτουργεί ως ομολογιούχος, αλλά ως μέτοχος μιας συλλογικής προσπάθειας -της Ελληνικής Οικονομίας. Με άλλα λόγια, όταν είναι η οικονομία που χρηματοδοτεί τις συντάξεις, τότε δεν πρέπει να βάζουμε το κάρο πριν το άλογο. Το κυβερνητικό αφήγημα αναφέρει ότι πρέπει να δίνουμε συντάξεις στη γιαγιά, προκειμένου αυτή να δίνει χαρτζιλίκι στην άνεργη εγγονή τους. Αντιθέτως, εμείς λέμε ότι φροντίζουμε να έχει δουλειά η εγγονή, για να πληρώνεται η σύνταξη της γιαγιάς.

Οί Έλληνες πολίτες πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι χωρίς επαρκή οικονομική ανάπτυξη δεν μπορεί να υπάρξει σοβαρό και φερέγγυο σύστημα συντάξεων. Όσο η οικονομία βρίσκεται σε ύφεση, οι συντάξεις θα μειώνονται συνεχώς: αυτό συμβαίνει από το 2010, παρά τις διαβεβαιώσεις όλων των πολιτικών κομμάτων ότι δεν θα γίνουν άλλες μειώσεις. Σε πρόσφατη μελέτη (N. Χριστοδουλάκης, Μ. Νεκτάριος και Χ. Θεοχάρης, Επανεκκίνηση της Ελληνικής Οικονομίας διαΝΕΟσις, 2018), αποδεικνύεται ότι η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών και των φόρων, καθώς και η μείωση των Πλεονασμάτων (για την χρηματοδότηση των επενδύσεων) οδηγούν σε ανάπτυξη, απασχόληση και βιώσιμο χρέος.

Όλες οι επιτυχημένες ασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις συνδυάζουν την βιωσιμότητα του συστήματος συντάξεων με την συμβολή του στην οικονομική ανάπτυξη. Για να μπορεί να γίνει αυτό πρέπει να υπάρχει περισσότερη εργασία και περισσότερη αποταμίευση. Ένα σύστημα συντάξεων που προσφέρει κίνητρα για αυτό είναι το σύστημα τριών πυλώνων.

Μια ρεαλιστική πρόταση για ένα σύστημα συντάξεων τριών πυλώνων πρέπει, ως ελάχιστο προαπαιτούμενο, να περιέχει τον ριζικό και ταχύ περιορισμό του σημερινού κρατικού συστήματος. Αυτό πρέπει να γίνει και από την πλευρά της χρηματοδότησης (μείωση εισφορών) και από την πλευρά των δομών παροχών (περισσότεροι πυλώνες, και όχι μόνο ο διανεμητικός πυλώνας, όπως σήμερα). Δεδομένου ότι είμαστε στην Ελλάδα, η οποία πρέπει να δρομολογήσει την έξοδο από τη κρίση και μια δυναμική πορεία μετά, η πρόταση ασφάλισης πρέπει να είναι τμήμα συνολικής μακροοικονομικής αναπτυξιακής πολιτικής και όχι απομονωμένη πρωτοβουλία κοινωνικής πολιτικής.

Η πρόταση που έχουμε επεξεργαστεί (Μ. Νεκτάριος, Π. Τήνιος, Γ. Συμεωνίδης, *Συντάξεις για νέους. Ένα αναπτυξιακό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης*, Εκδόσεις Παπαζήσης, Μάιος 2018) εισάγει ένα σύστημα τριών πυλώνων, όπως αυτά που τείνουν να γίνουν ο κανόνας στην Ευρώπη –

μετά την εισαγωγή τους στην Σουηδία και στην Ιταλία την δεκαετία του 1990. Ένα τέτοιο σύστημα διαχωρίζει την πρόνοια από την ασφάλιση και δίδει ισχυρά κίνητρα για αποταμίευση και εργασία.

Η πρότασή μας όμως προσαρμόζεται στη Ελληνική πραγματικότητα με τέσσερις τρόπους: Πρώτον προτείνει μια γενναία μείωση των εισφορών (10 μονάδες) στην κύρια σύνταξη, με άμεση εισαγωγή των ατομικών λογαριασμών. Δεύτερον, προτείνει την διοχέτευση των σημερινών εισφορών (6% σε βάθος χρόνου) στις επικουρικές συντάξεις σε νέο κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Οι εισφορές αυτές θα επενδύονται στην πραγματική οικονομία δημιουργώντας μια νέα πηγή επενδυτικών πόρων. Τρίτον, εισάγει το νέο σύστημα με μεγάλη ταχύτητα: το νέο σύστημα εισάγεται για όλους τους ασφαλισμένους μετά το 1993 – χονδρικά όλους τους κάτω των 50 ετών. Τέταρτον, δεν ανατρέπει τις αλλαγές της περιόδου 2010-2018: διατηρείται το ενιαίο πλαίσιο εισφορών και παροχών που έχει ήδη θεσπιστεί. Επιπλέον, με την προϋπόθεση της οικονομικής ανάπτυξης, αναζητείται η ισχυρότερη δυνατή εγγύηση ότι δεν θα υπάρχουν άλλες περικοπές για τους συνταξιούχους της μεταβατικής περιόδου. Η χρηματοδότηση των συντάξεων της μεταβατικής περιόδου συμπληρώνεται από τον κρατικό προϋπολογισμό στα επίπεδα που έχουν ήδη συμφωνηθεί μέσω του 3ου Μνημονίου.

Ακολουθεί συνοπτική περιγραφή του προτεινόμενου συστήματος συντάξεων.

ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

I. Σύστημα συντάξεων για Νέους – ασφαλισμένοι μετά το 1993: Τρεις πυλώνες άμεσα κατοχυρώνουν συνολική αναπλήρωση περί το 75% σε βάθος χρόνου.

A. Ασφάλιση Κύριας σύνταξης. Ένα ταμείο κύριας ασφάλισης για όλους (ΕΦΚΑ).

- Εισφορές 10% (αντί του σημερινού 20%).
- Συντάξεις βάσει ατομικών λογαριασμών νοητής κεφαλαιοποίησης ("Σουηδικό σύστημα") με διανεμητική χρηματοδότηση. Οι εισφορές πιστώνονται και κεφαλαιοποιούνται με επιτόκιο ίσο με την αύξηση του ΑΕΠ.
- Η ηλικία συνταξιοδότησης αποφασίζεται από τον ίδιο τον ασφαλισμένο, αρχίζοντας από τα 67. Επιλογή παραμονής στην εργασία αυξάνει την σύνταξη.

B. Νέο Υποχρεωτικό Κεφαλαιοποιητικό Ταμείο Επικουρικών Συντάξεων.

- Εισφορές 6% (σήμερα 7%).
- Κατατίθενται σε ατομικό λογαριασμό όπου συσσωρεύεται κεφάλαιο.
- Τα αποθεματικά του επικουρικού ταμείου θα ανέλθουν στα €50 δισ. στην πρώτη δεκαετία. Αξιοποιούνται για επενδύσεις.

Γ. Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης (προαιρετικά).

- Ασφαλισμένοι θα μπορούν να αποχωρούν από το Επικουρικό Ταμείο – προσχωρώντας σε Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης.
- Τα TEA προσφέρουν κλαδική διαφοροποίηση.
- Τα σημερινά Ταμεία Εφάπαξ μετατρέπονται υποχρεωτικά σε TEA.
- Αυτοτελώς απασχολούμενοι ή εργαζόμενοι σε ΜΜΕ εντάσσονται σε Ανοιχτά Ταμεία

Επαγγελματικής Ασφάλισης.

II. Η μεταβατική περίοδος: Εγγυήσεις για τους Ασφαλισμένους προ του 1993.

Αξιοπιστίασε όσους υφίστανται σήμερα αλληπάλληλες μειώσεις παροχών. Μέσα σε έξι μήνες πρέπει να εκπονηθούν λεπτομερή προγράμματα υλοποίησης, που θα διαρθρώνονται σε τρεις άξονες:

- Συγχώνευση όλων των υφιστάμενων ταμείων κύριων και επικουρικών συντάξεων.
- Ομογενοποίηση των ρυθμίσεων εισφορών και παροχών για όλους.
- Πρόγραμμα χρηματοδότησης παροχών μέχρι το 2045 (ολοκλήρωση προγράμματος).

* Ο κ. Μιλτιάδης Νεκτάριος είναι Καθηγητής Ασφαλιστικής Επιστήμης, Πανεπιστήμιο Πειραιώς.

[Διαβάστε το άρθρο στο Capital.gr](#)